

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Факультет педагогіки та психології

Кафедра української мови і літератури

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Для спеціальності 014 Середня освіта.

014.01 Середня освіта (Українська мова і література).

Автор:
Родіонова Інна Григорівна,
доцент кафедри української
мови і літератури

Затверджено на засіданні кафедри від «27» серпня 2019 р.
Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії факультету
«29» серпня 2019 р.
Затверджено на засіданні Вченої ради університету
«29» серпня 2019 р.

Миколаїв – 2019

2. Зміст НМК

1. Титульна сторінка.
2. Зміст НМК.
3. Витяг із ОПП, ОКХ спеціальності.
4. Навчальна програма дисципліни.
5. Робоча програма дисципліни.
6. Програми навчальної, технологічної і професійної практик (не передбачено).
7. Засоби діагностики навчальних досягнень студентів.
8. Навчальні-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо.
9. Конспект лекцій з дисципліни.
10. Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни, завдань для змістовно-модульних контрольних робіт.
11. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.
12. Завдання на курсові та дипломні проекти (не передбачено).
13. Контрольні завдання до практичних занять, завдання для заліків.
14. Питання до екзаменаційних білетів, екзаменаційні білети.
15. Методичні рекомендації та розробки викладача.
16. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів.
17. Методичні матеріали щодо виконання контрольних робіт для заочної форми навчання (не передбачено).
18. Інші матеріали.

3. ВИТЯГ із ОПШ

Курс історії української літератури є необхідною дисципліною для студентів-філологів. Він передбачає ознайомлення з періодизацією літературного процесу, з історією розвитку творчих методів, течій, напрямів, стилів, теорією літератури як пропедевтичною дисципліною та компаративістикою.

Основна увага при вивченні навчальної дисципліни «Історія української літератури ХХ ст.» приділяється стильовим та жанровим особливостям творчості провідних письменників, переосмисленню історичних подій у суспільстві. Також зосереджено увагу на постатях знакових українських письменників.

Курс спрямований на поглиблене вивчення літературної діяльності українських письменників, твори яких становлять не лише національний, але й світовий мистецький здобуток. Його завдання – ознайомити студентів з найважливішими фактами літературного процесу означеного періоду, вдосконалити їхні вміння і навички аналізувати художні твори та явища літературного процесу в Україні; виробляти у студентів власні погляди на художні явища; формувати вміння і навички роботи студентів з науковою літературою; засобами художнього слова сприяти формуванню у студентів високих гуманістичних ідеалів, національної самосвідомості, розвивати творче мислення; формувати критичне мислення, уміння аналізувати і визначати особливості літературних аспектів, необхідних для бакалаврів.

ВИТЯГ із ОКХ

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

- здатність до навчання;
- здатність працювати самостійно, готовність удосконалювати й розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень;
- здатність до аналізу і синтезу;
- цінування та повага різноманітності й мультикультурності;
- здатність застосування на практиці.

II. Фахові:

- знання термінологічного апарату навчальної дисципліни;
- знання основних етапів розвитку української літератури, стильових тенденцій літературної доби;
- володіння навичками аналізу літературних творів у єдності змісту та форми;
- уміння розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця;
- знання закономірностей пошуків засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів доби;
- уміння встановлювати співвідношення загальних явищ літературного процесу зі специфікою окремих видів та жанрів;
- здатність виявляти риси взаємовпливу в українському та світовому літературно-мистецькому процесі;
- уміння критично оцінювати набутий досвід із позицій сучасних досягнень методичної науки;
- здатність удосконалювати уявлення про оригінальну художню творчість та протилежні їй вияви, встановлювати характерні ознаки запозичення, наслідування і моделі власного шляху письменників;
- уміння застосовувати набуті під час вивчення навчальної дисципліни знання, вміння і навички у практиці шкільного викладання літератури;
- уміння аналізувати художні твори української літератури з погляду їх естетичної вартості, суспільного значення.

7. Засоби діагностики навчальних

Поточний контроль, виконання індивідуальних завдань – науковий проект: «Інноваційні методи та засоби вивчення літературного матеріалу», підготовка повідомлень, презентацій, буктрейлерів та виконання КР.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

9. Конспект лекцій з дисципліни.

Тематичний план

Кредит 1. Літературно-мистецьке життя 20-30-х років ХХ ст. в Україні.

Тема 1. «Український ренесанс» 20 рр.: епоха надій, пошуків та експериментів.

Тема 2. Українське письменство в умовах більшовицького терору.

Кредит 2. Ідейно-естетичні пошуки української поезії 20-30-х рр.

Тема 3. Український символізм як перехідний стиль доби.

Тема 4. Український неоромантизм 20-х-поч. 30-х рр.

Тема 5. Київська школа «неокласики».

Тема 6. Український авангардизм.

Кредит 3. Новітня українська проза 20-30-х рр.: тенденції становлення

Тема 7. Традиція малої прози в українській літературі.

Тема 8. М. Хвильовий – лідер національного відродження в літературі 20-х рр.

Тема 9. Український роман 20-х років ХХ ст.: вектори художнього пошуку.

Тема 10. В. Підмогильний – творець українського модерного та екзистенціалістського роману.

Тема 11. Ю. Яновський – письменник, кіноредактор та кіносценарист.

Тема 12. Інтелектуально-психологічні романи В. Домонтовича.

Кредит 4. Українське театральне та кіномистецтво 1-ої пол. ХХ ст.

Тема 13. Творчі пошуки драматургів старшого покоління. Естетичні засади «Молодого театру» та «Березолу».

Тема 14. М. Куліш – драматург-новатор, основоположник новітньої драматургії.

Тема 15. Кінодраматургія. Творча еволюція О. Довженка.

Тема 16. Сатира і гумор.

Кредит 5. Літературний процес на Західній Україні в період міжвоєнного двадцятиліття. Творчість митців на еміграції.

Тема 17. Особливості літературного життя в Галичині.

Тема 18. Тематичний діапазон і стильове розмаїття літератури в екзилі. «Празька» школа.

11. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ СТУДЕНТОВІ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття до курсу «Історія української літератури» – це важлива форма опанування дисципліни. Вони покликані доповнити, узагальнити й систематизувати лекційний матеріал, розвинути навички роботи з художніми текстами й науковими першоджерелами, стимулювати пізнавальну активність і творчий пошук.

Безпосередньо перед практичним заняттям перегляньте записи в зошиті, повторіть ключові поняття, теоретичні положення. Для повторення також можна використати список питань для перевірки знань. Під час відповіді використовуйте традиційну побудову промови: вступ (стисле окреслення проблеми), основна частина (виклад провідних тез з аргументами-прикладом). Висновки (лаконічне формулювання провідних узагальнюючих положень). Намагайтеся, щоб ваша зв'язна розповідь була логічною, послідовною, чіткою, а мовлення – граматично й синтаксично правильним. Уникайте штампів, слів-паразитів, просторіч та діалектизмів. Приклади до кожного питання продумуйте наперед: можна зробити закладки у збірнику творів або виписати цитати з творів у зошит. Наприкінці посібника подаються тести для самоконтролю, які охоплюють ключові питання. Обов'язково виконайте їх і перевірте правильність відповідей за ключем. Проаналізуйте власні помилки: вони можуть свідчити про певні прогалини у ваших знаннях.

Основні вимоги до відповіді на практичному занятті:

1. Знання художніх текстів, розуміння їх етико-естетичної цілісності, жанрово-тематичної специфіки, композиційної структури, образної системи, мови та стилю.
2. Знання основних понять і положень теорії літератури.
3. Уміння прочитати один твір на засадах різних літературознавчих і філософських принципів.
4. Розуміння національної специфіки та художньої самобутності літератури.
5. Залучення літературного контексту, проведення аналогій, протиставлень щодо інших творів як світової, так і української літератури.
6. Додержання нормативності мови.
7. Виразне читання творів (уривків) напам'ять, визначених відповідним переліком.

Рекомендації з метою виконання цих вимог:

1. Прочитати художній текст, зробити закладки на сторінках відповідно до поставлених питань і завдань практичного заняття, виписати цитати.
2. Прочитати конспект лекції; той чи інший розділ з «Літературного краєзнавства», бажано різних авторів чи укладачів; монографії, наукові статті у збірниках та періодичних виданнях, витворюючи таким чином мистецький портрет письменника на тлі своєї епохи, знайомлячись з рецепцією його творчості в літературній критиці (класичній, «радянській», сучасній).
3. Законспектувати наукові статті, зазначені у «Завданні» практичного заняття, щоб розширити сучасний простір сприйняття і оцінки письменника різними вченими. Пам'ятайте, що ця оцінка може бути різною, а то й протилежною, визначтесь зі своєю позицією, аргументуйте свої твердження.
4. Дотримуйтеся сучасних вимог до оформлення бібліографії.

Літературознавчий аналіз прочитаних текстів (епос, лірика, драма) здійснювати за такою схемою:

АНАЛІЗ ЛІРИЧНОГО ТВОРУ

I. Загальні питання:

- 1) назва твору, ім'я автора;
- 2) назва збірки, складовою якої є вірш;
- 3) рік написання та видання;
- 4) поштовх для створення збірки чи вірша;
- 5) кому присвячений;
- 6) наявність епіграфа, його значення.

II. Теоретичні, літературознавчі питання:

- 1) напрям, якого (яких) стосується вірш чи збірка;
- 2) жанр;
- 3) тема;
- 4) ідея;
- 5) мотиви;
- 6) образ ліричного героя;
- 7) строфіка;
- 8) кількість стоп;
- 9) розмір вірша;
- 10) назва стопи;
- 11) рима чи її відсутність;
- 12) вид рими;

13) художньо-зображальні мовні засоби*

*Художньо-зображальні мовні засоби – це: 1) тропи; 2) прийоми милозвучності (звукової організації мови, звукопису): алітерація – повтор приголосних; асонанс – повтор голосних звуків; повторення слів, їх початків (анафора), закінчень (епіфора) тощо; 3) прийоми творення поетичного образу: порівняння людського із зовнішнім, з природою; антропоморфічні порівняння – природа уподібнюється до людини, тотожність краєвиду і настрою, їх взаємозалежність; алегорія – поширення образу на цілий твір; образ-малюнок; наявність контрасту в самому образі.

АНАЛІЗ ДРАМАТИЧНОГО ТВОРУ

I. Загальні питання:

- 1) назва твору, ім'я автора;
- 2) рік написання, рік видання;
- 3) історія написання;
- 4) наявність присвяти, епіграфа.

II. Теоретичні, літературознавчі питання:

- 1) жанр;
- 2) тема та ідея;
- 3) проблематика
- 4) система образів;
- 5) сюжет;
- 6) композиція;
- 7) художньо-зображальні засоби словесного мистецтва: діалоги, монологи, репліки як засоби характеристики персонажів; наявність авторської характеристики та коментаря (опис обстановки, поведінки, жестів персонажів, ремарки тощо).

III. Культурологічні питання:

- 1) думки митців, критиків до твору
- 2) власна думка про твір.

АНАЛІЗ ЕПІЧНОГО ТВОРУ

I. Загальні питання:

- 1) назва твору, ім'я автора;
- 2) рік написання, рік видання;
- 3) історія написання;
- 4) наявність присвяти, епіграфа

II. Теоретичні, літературознавчі питання:

- 1) жанр;
- 2) тема та ідея;
- 3) проблематика
- 4) особливості композиції;
- 5) образна система (засоби типізації та індивідуалізації);
- 6) мовностилістичні особливості твору.

III. Культурологічні питання:

- 1) думки митців, критиків до твору;
- 2) власна думка про твір;
- 3) естетична цінність твору.

Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Літературно-мистецьке життя 20-30-х років ХХ ст. в Україні.		
1.	Здобутки й трагічні колізії «Розстріляного відродження».	2 год.
Кредит 2. Ідейно-естетичні пошуки української поезії 20-30-х рр.		
2.	Творчі злети й падіння П. Тичини.	2 год.
3.-4.	Естетична концепція й художня практика поетів-«неокласиків».	4 год.
5.	М. Семенко – поет-експериментатор.	2 год.
6.	В. Поліщук як талановитий представник конструктивізму.	2 год.
7.	Є. Плужник: екзистенціальна природа світосприйняття.	2 год.
8.	Випробування Б.-І. Антоничем лірики в різних формах її прояву – від класичних до авангардистських.	2 год.
9.	Міфософська лірика В. Свідзинського.	2 год.
Кредит 3. Новітня українська проза 20-30-х рр.: тенденції становлення		
10.	Художні наративи в прозі М. Хвильового.	2 год.
11.	Новелістика Г. Косинки.	2 год.
12-13.	Драма українського маргінала в романах В.Підмогильного «Місто» та «Невеличка драма».	4 год.
14.	Новелістика Ю. Яновського	2 год.
15.	Новаторський характер роману Ю.Яновського «Майстер корабля».	2 год.
16.	Інтелектуальна проза В. Домонтовича.	2 год.
17.	Химерна проза М. Йогансена.	2 год.
Кредит 4. Українське театральне та кіномистецтво 1-ої пол. ХХ ст.		
18.	Творчі пошуки драматургів старшого покоління. Л. Старицька-Черняхівська «Мазепа».	2 год.
19.	Драма в контексті соціального замовлення. І. Микитенко.	2 год.
20.	Історична драматургія І. Кочерги.	2 год.
21.	Експериментальна модерна драма М. Куліша.	2 год.
22.	П'єса Є. Плужника «Професор Сухораб».	2 год.
23.	Національні й загальнолюдські проблеми кіноповістей О. Довженка.	2 год.
24.	Проблеми національного буття в доробку Остапа Вишні.	2 год.
Кредит 5. Літературний процес на Західній Україні в період міжвоєнного двадцятиліття. Творчість митців на еміграції.		
25.	Філософська інтерпретація дійсності в поезії Б.-І. Антонича.	2 год.
26-27.	Творчість поетів-«пражан».	4 год.
28.	Художнє осмислення трагедії України ХХ ст. у творчості Івана Багряного.	2 год.
29.	Повісті Т. Осьмачки.	2 год.
	Разом	58 год.

16. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів.

Для вивчення дисципліни «Історія української літератури» виокремлюються години для самостійної роботи студента. Метою самостійної роботи є вироблення навичок навчально-дослідної діяльності, що передбачає самостійне опрацювання художніх творів, літературно-критичних праць, необхідних для належного засвоєння предмета навчальної дисципліни, а також вмінь презентувати одержану інформацію.

Реферат оформлюється відповідно до загальноприйнятих вимог щодо оформлення такого типу робіт (титульна сторінка, план, три елементи структури тексту – вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел).

Буктрейлер – короткий відеоролик за мотивами книги, кліп по книзі; метою створення буктрейлера є спонукання до прочитання книги. Його особливістю є те, що розповідь про книгу подається в образній, інтригуючій формі.

Презентація виконується в комп'ютерній програмі Power Point Presentation (PPT) і передбачає ілюстрований виклад фрагменту матеріалу з урахуванням ґрунтовності і логічності доведення запропонованих тез.

Всі види робіт виконуються в межах тематики курсу.

Тема роботи обирається на вибір із запропонованих або ж формулюється самостійно в межах матеріалу, передбаченого програмою дисципліни.

Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Літературно-мистецьке життя 20-30-х років ХХ ст. в Україні.		
1.	Тема 1. Характеристика літературних угруповань поч. ХХ ст.	8 год.
2.	Тема 2. Законспектувати літературно-публіцистичні статті М. Хвильового «Камо грядеши», «Думки проти течії», «Апологети писаризму», «Україна чи Малоросія».	10 год.
3.	Тема 3. Літературна дискусія 1925-1928 рр.	8 год.
Кредит 2. Ідейно-естетичні пошуки української поезії 20-30-х рр.		
4.	Тема 4. Вивчити напам'ять 2 поезії П.Тичини. Законспектувати статтю В.Стуса «Феномен доби».	1 год.
5.	Тема 5. Роман «Третя Рота» і поема «Розстріляне безсмертя» як щире і правдиве слово про трагічну історію України і власну драму В. Сосюри.	1 год.
6.	Тема 6. Вивчити напам'ять 2 поезії М.Рильського.	1 год.
7.	Тема 7. Скласти конспект лекції за опорним планом (М.Бажан).	1 год.
Кредит 3. Новітня українська проза 20-30-х рр.: тенденції становлення		
8.	Тема 8. Новелістика Г. Косинки. Підготувати аргументи до диспуту за творчістю М. Хвильового : «Герой М. Хвильового – переможець чи жертва?».	1 год.
9.	Тема 9. Детективний жанр (О. Слісаренко, Ю. Смолич). Химерна проза М. Йогансена.	1 год.
Кредит 4. Українське театральне та кіномистецтво 1-ої пол. ХХ ст.		
10.	Тема 10. Використання народнопоетичних зразків у творчості І. Кочерги.	2 год.
11.	Тема 11. Традиції та новаторство в драматургії М. Куліша.	2 год.
12.	Тема 12. Написати твір-мініатюру «Усі ми родом із дитинства» (да кіноповістю О. Довженка «Зачарована Десна»).	2 год.
13.	Тема 13. Навести приклади різних засобів комічного в творах Остапа Вишні.	2 год.
Кредит 5. Літературний процес на Західній Україні в період міжвоєнного двадцятиліття. Творчість митців на еміграції.		
14.	Тема 14. Вивчити напам'ять поезії Б.-І. Антонича, Ольжича, О. Теліги.	2 год.
15.	Тема 15. Підготуватись до диспуту за романом І. Багряного «Тигролови».	2 год.
16.	Тема 16. Ідейно-художній аналіз поезій пражан.	8 год.
	Разом	52 год.

Картка самостійної роботи студента
спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
з дисципліни «Історія української літератури»

Кредит та тема	Академічний контроль (форма представлення)	Кількість балів (за видами роботи)	Кількість балів за кредит	Термін виконання (тижні)	Викладач (підпис)
Кредит № 1. Тема: «Літературно-мистецьке життя 20-30-х рр. ХХ ст. в Україні».	№1. Підготувати повідомлення: Характеристика літературних угруповань поч. ХХ ст.	10	20	03.09.– 07.09.	
	№2. Законспектувати літературно-публіцистичні статті М. Хвильового «Камо грядеши», «Думки проти течії», «Апологети писаризму», «Україна чи Малоросія».	10		09.09.– 14.09	
Кредит № 2. Тема: «Ідейно-естетичні пошуки української поезії 20-30-х рр.».	№3. Вивчити напам'ять 2 поезії П.Тичини. Законспектувати статтю В. Стуса «Феномен доби (сходження на Голгофу слави)». На прикладі вивченої напам'ять поезії розкрити риси індивідуального стилю поета.	10	30	16.09.– 21.09	
	№4. Опрацювати роман «Третя Рота» і поема «Розстріляне безсмертя» як щире і правдиве слово про трагічну історію України і власну драму В. Сосюри.	10		23.09.– 28.09	
	№5. Вивчити напам'ять 2 поезії М.Рильського. Скласти конспект лекції за опорним планом (М.Бажан).	10		30.09.– 05.10	
Кредит № 3. Тема: «Новітня українська проза 20-30-х рр.: тенденції становлення».	№6. Новелістика Г. Косинки. Підготувати аргументи до диспуту за творчістю М. Хвильового : «Герой М. Хвильового – переможець чи жертва?».	10	20	07.10.– 12.10	
	№7. Детективний жанр (О. Слісаренко, Ю. Смолич). Химерна проза М. Йогансена.	10		15.10.– 19.10	
Кредит № 4. Тема: «Українське театральне та кіномистецтво 1-ої пол. ХХ ст.».	№8. Використання народнопоетичних зразків у творчості І. Кочерги. Традиції та новаторство в драматургії М. Куліша.	10	30	21.10.– 26.10	
	№9. Написати твір-мініатюру «Усі ми родом із дитинства» (да кіноповістю О. Довженка «Зачарована Десна»).	10		28.10.– 31.10	
	№10. Навести приклади різних засобів комічного в творах Остапа Вишні.	10		01.11.– 05.11	
Кредит № 5. Тема: «Літературний процес на Західній Україні в період міжвоєнного двадцятиліття. Творчість митців на еміграції».	№11. Вивчити напам'ять поезії Б.-І. Антонича, Ольжича, О. Теліги.	10	30	06.11.– 09.11	
	№12. Підготуватись до диспуту за романом І. Багряного «Гигролови».	10		11.11.– 16.11	
	№13. Ідейно-художній аналіз поезій пражан.	10		18.11.– 23.11	
Всього балів за самостійну роботу		130	130		
ВСЬОГО за семестр – 52 год.					

Картку отримав _____

(підпис)

(ПІБ студента)